

Jean-Luc Bannalec

GAUGUIN DIN ORAȘUL ALBASTRU

traducere din limba germană de
ALEXANDRU SUTER

CUPRINS

PRIMA ZI.....	9
ZIUA A DOUA	97
ZIUA A TREIA.....	166
ZIUA A PATRA.....	255

PRIMA ZI

Acest 7 iulie era o zi minunată de vară. Una dintre acele zile mirifice de care puteai să te bucuri uneori pe țărmul Atlanticului și care, aproape întotdeauna, îl făceau pe comisarul Dupin să se simtă de-a dreptul fericit. Albastrul părea să domnească suveran, aerul era încins, pentru clima Bretoniei, și atât de translucid – deși era încă dimineață, totul se vedea tăios de limpede. Nu mai departe de seara anterioară, vremea n-ar fi putut să nu te facă să te gândești la un covârșitor sfârșit al lumii. Pe cer se urmăreau imense și înspăimântătoare aglomerări de nori, care pluteau amenințător de jos, împinse de vânturile care le biciuiau din spate, aglomerări din care se prăvăleau, apocaliptic, munți de ploaie.

Concarneau, atât de pitorescul „Oraș Albastru“, cum i se mai spune și azi datorită paselor albastre, care i-au împrejmuit cheiurile mai bine de o sută de ani, strălucea în bătaia soarelui. Comisarul Georges Dupin se afla în barul *Amiral*, la capătul cel mai îndepărtat al teighelei. În fiecare dimineață se așeza acolo și își citea ziarele pe care le întindea, întotdeauna, în fața lui. Ceasul mare și rotund, cocoțat în vârful frumoasei și vechii hale pescărești, de unde puteai

să cumperi, în fiecare zi, un pește cât se poate de proaspăt, prins în plasele pescarilor dimineața devreme, arăta că era 7:30. Cafeneaua și restaurantul, cu aerul lor amintind de vremuri trecute, pe când acolo mai era și un mic hotel, se aflau chiar la chei, cu vedere înspre renumitul centru al vechiului oraș. Acest *ville close*, apărat de impozante ziduri și turnuri de apărare, fusese construit pe o insulă mică și lunguiață, care arăta de parcă ar fi fost zugrăvită de un pictor, dintr-o singură și inspirată trășătură de penel, acolo, drept în mijlocul golfului larg, în care se revărsa, leneș, râul Moros. De când Dupin fusese „transferat” într-o provincie cât mai îndepărtată de Paris (lucru care se întâmplase cu doi ani și șapte luni în urmă, din cauza „unor anumite divergențe”, cum se specifica în dosarul lui confidențial, aflat în arhivele poliției pariziene – asta după ce trăise mereu înconjurat de splendoarea capitalei), de atunci deci, în fiecare dimineață, comisarul obișnuia să-și bea cafeluța, de fapt cafeluțele, la *Amiral*. Era un ritual pe cât de cazon, pe atât de delectabil.

Încăperile barului și restaurantului *Amiral* nu pierduseră nimic din atmosfera lor minunată, care nu putea să nu-ți îndrepte gândul la epoca sa de glorie, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, când pe acolo se perindaseră artiști renumiți în întreaga lume sau unde, mai târziu, locuise însuși Maigret. Gauguin, se povestea, s-ar fi bătut o dată, pe viață și pe moarte, chiar în fața restaurantului, cu niște marinari bădărani, care se legaseră de foarte tânăra lui prietenă javaneză. Apoi, câteva decenii, legendarul *Amiral* rămăsese închis. Asta până cu doisprezece ani înainte, când Lily și Philippe Basset – ambii din Concarneau, care ajunseseră să se cunoască în Paris, printr-un concurs de împrejurări complicat, și care de fapt avuseseră, înainte de a se întâlni, planuri foarte diferite – decisese să ridice din nou vecele *Amiralului* și să facă din el ceva magnific. Pentru toată lumea din Concarneau era indiscutabil că stabilimentul redevenise adevăratul, dar și

Respectiv centrul orașului. Pe cât era de plăcut și de antrenant acum, pe atât *Amiralul* reușise să-și păstreze atmosfera autentică, fără decorațiuni frivole, fără folclorisme. Cum însă cei mai mulți turiști preferau cafenelele „mai idilice”, care se găseau mai jos, în Piața Mare, aici întâlneai mai întotdeauna oameni pe care îi cunoșteai de-o viață.

– Încă o cafea. Și un *croissant*.

Din privirea și gestul ferm al comisarului, Lily a înțeles ce voia clientul, care mai curând mormăise ceva în barbă, în loc să îi vorbească clar. Era a treia cafea pentru Dupin.

– Șaptezeci și trei de milioane – ați văzut, *monsieur le commissaire*, s-a ajuns la șaptezeci și trei de milioane, i-a spus Lily, care trebuia deja la aparatul de făcut espresso, mașină care îi plăcea atât de mult lui Dupin, de fiecare dată când o vedea pufăind zgomotos, așa cum ar fi trebuit să facă orice espressor adevărat.

Lily Basset avea probabil puțin peste patruzeci de ani, era o femeie atrăgătoare, cu un păr de un blond-închis, cârlionțat, emanând energie și voință, iar ochii ei verzi ca marea urmăreau încontinuu tot ce se întâmpla de jur împrejur. Nu îi scăpa nimic, era de-a dreptul uluitoare în această privință. O persoană foarte plăcută, își spunea Dupin de fiecare dată când o vedea – ca și Philippe, de altfel: pasionat-rubicondul și deloc pretențiosul bucătar al restaurantului –, și asta chiar dacă nu schimbaseră nicio dată prea multe vorbe. Sau poate că tocmai de asta. Lily îl considerase pe comisar ca fiind OK încă din prima zi – ceea ce însemna mult în zonă, unde parizienii erau socotiți de către bretoni ca fiind însăși întruparea străinului, dacă nimereau cumva pe aceste meleaguri.

– Rahat!

Dupin și-a amintit că voia neapărat să joace la loto. Imensul premiu, care ținea întreaga națiune cu sufletul la gură, nu fusese câștigat nici în săptămâna anterioară. Dupin alesese,

foarte încrezător, douăsprezece rânduri de cifre și reușise să aibă două căsuțe câștigătoare, pe două linii diferite.

– Azi e deja vineri, *monsieur le commissaire*.

– Da, știu, știu.

După ce avea să termine aici, intenționa să se ducă direct la chioșcul de alături, de unde puteai să cumperi tutun și ziare, dar și bilete de loterie.

– Săptămâna trecută, încă de vineri dimineață, biletele se epuizaseră deja peste tot.

– Da... știu...

Dupin dormise – ca, de altfel, de atâtea ori în săptămânile din urmă – extrem de prost. Iar acum tot încerca să se concentreze asupra ziarului întins înaintea lui pe tejghea. În iunie, stătea scris, partea de nord a regiunii Finistère nu s-ar fi ales decât cu 62 de procente amărâte, din cele 145 de ore cu soare ale unui iunie obișnuit, din punct de vedere statistic. Finistère-ul sudic ar fi atins 70 procente, însă în regiunea Morbihan, aflată la doar câțiva kilometri spre est, s-ar fi ajuns totuși la nu mai puțin de 82 de procente. Articolul apărea pe prima pagină a ziarului *Ouest France*. Asemenea statistici mirobolante despre vreme erau o specialitate a publicației – de fapt, a tuturor publicațiilor bretone, ba și a tuturor bretonilor. „De câteva decenii bune” – aceasta era chintesența dramatică a articolului – „nu a existat un iunie atât de vitregit de soare și atât de friguros.” Puteai să citești povestea asta aproape în fiecare an. Articolul se încheia așa cum era de așteptat: „Este foarte adevărat: în Bretania vremea e frumoasă – de cinci ori pe zi.” Era un fel de mantră patriotică. Numai bretonii aveau dreptul să se plângă sau să facă bancuri despre vremea din Bretania; dacă alții făceau asta, remarcile lor erau imediat socotite nepoliticoase, ba chiar grobiene. Dupin învățase, de-a lungul a aproape trei ani petrecuți aici, că așa stăteau lucrurile cu tot ceea ce era socotit ca fiind definitiv pentru „bretonitate”.

Clopoțitul agresiv al telefonului mobil l-a trezit pe comisar din reverie. Ura sunetul ăsta de fiecare dată când îl auzea. S-a uitat să vadă cine îl suna: era numărul lui Labat. Unul dintre cei doi inspectori din subordinea lui. Starea de spirit a lui Dupin s-a încheșat dintr-odată. A lăsat telefonul să sune. Oricum, urma să-l vadă pe inspector peste o jumătate de oră, la comisariat. Dupin nu avea o părere extraordinară despre Labat, îl socotea cam bătut în cap și, pe deasupra, insuportabil de activ. Sigur, era loial, dar și mânat de o ambiție pernicioasă. Labat avea cam 35 de ani, era mai curând scund, cu o față rotundă, de bebeluș, cu urechi cam lătărețe și cu o jumătate de chelie, care nu îl avantaja deloc – dar, cu toate astea, el se considera irezistibil. Îi fusese repartizat lui Dupin de la început, iar comisarul tot încercase, pe o cale sau alta, să scape de el. Mersese destul de departe cu aceste tentative, însă fără niciun succes: rămăsese cu Labat legat de gât.

Mobilul a început să sune a doua oară. De fiecare dată voia să se dea important. A treia oară. Dupin simțea că începea să se enerveze, își pierdea treptat tot mai mult din calm.

– Da?

– *Monsieur le commissaire*? Dumneavoastră sunteți?

– Cam cine credeți că o să răspundă la telefonul meu? i-a trântit-o Dupin.

– Tocmai a sunat prefectul Guenneugues. Trebuie să îi țineți locul. Diseară veți întâmpina Comitetul de Prietenie din Staten Stoud, Canada.

Tonul mieros al lui Labat mai că făcea să ți se întoarcă stomacul pe dos.

– Cum știți prea bine, prefectul Guenneugues este președintele de onoare al comitetului nostru. În seara asta, delegația oficială, care se află în Franța o săptămână, va fi musafirul de onoare al festivalului La Bretonnade, organizat pe Trégunc Plage. Deoarece, în mod cu totul neprevăzut,

Respectiv, prefectul trebuie să plece urgent la Brest, vă roagă să primiți, în numele său, delegația și pe primul său președinte, *docteur De La Croix*. Trégunc se află, în fond, în jurisdicția noastră.

– Ce?

Dupin habar n-avea ce-i tot îndruga Labat.

– Staten Stoud este orașul înfrățit cu Concarneau, se află în apropiere de Montreal. Prefectul are niște rude îndepărtate acolo, care...

– Este 7:45, Labat. Îmi iau micul dejun.

– Prefectul acordă mare importanță evenimentului. A sunat în mod special. Și m-a rugat să vă informez imediat.

– Zău? Să mă informați?

Dupin a închis telefonul. Nu avea chef să se gândească la povestea asta nici măcar o clipă. Din fericire, era prea obosit ca să ajungă să se enerveze cu-adevărat. Dupin nu-l suporta pe Guenneugues. Și, pe deasupra, nu ajunsese nici până în prezent să se lămurească în ce fel se pronunța corect numele ăsta, ceea ce, e drept, i se întâmpla destul de des și în alte cazuri, când era vorba despre nume bretone. Și, cum munca lui îl obliga să ia contact cu multă lume, se trezea, din această pricină, nu de puține ori, în situații jenante.

Dupin s-a întors la ziarul deschis înaintea lui. *Ouest France* și *Télégramme*, acestea erau cele mai importante publicații locale, care acopereau, câteodată pe un ton cu neașteptate inflexiuni tandru-mândre, evenimentele curente din Bretania; după prima pagină, în care erau tratate în grabă cele mai recente știri internaționale și naționale, urmau alte treizeci, dedicate știrilor regionale și locale, de cele mai multe ori chiar foarte locale. Comisarul Dupin ținea foarte mult la ambele ziare. După „transferul” său, se apucase, la început mai curând într-o doară, dar apoi cu o curiozitate crescândă, să studieze sufletul breton. Pe lângă contactele inerente cu oamenii, tocmai aceste

mici și aparent insignifiante povești fuseseră sursa din care aflate și înțelese atâtea multe. Povestiri despre viața trăită la „capătul lumii”, la „finis terra” cum denumeau romanii – invadatorii! – partea excentrică a peninsulei sălbatice, care se avântă departe, în Atlanticul dezlănțuit, și al cărei nume s-a păstrat până azi: Finistère. Pentru cei care trăiau aici – celții! –, sigur că țărâmul lor nu se numea „capătul lumii”, ci exact invers: „Penn ar Bed” – „capul lumii” sau, luat *mot à mot*, evident, „începutul a toate”.

Telefonul a sunat din nou. Iarăși Labat. Dupin simțea cum, în ciuda oboselii, începea să fie tot mai irascibil.

– În seara asta nu o să pot să-l înlocuiesc pe prefect. Sunt ocupat, am obligații de serviciu. Spuneți-i asta lui Geungeug... Spuneți-i asta prefectului.

– O crimă. S-a comis o crimă.

Vocea lui Labat era subțire, fără vreo urmă de intonație.

– Ce?

– În Pont-Aven, *monsieur le commissaire*. Pierre-Louis Pennec, proprietarul hotelului *Central*, a fost găsit mort, cu puține minute în urmă, în restaurant. A fost anunțată poliția din Pont-Aven.

– Vă arde de glume, Labat?

– Cei doi colegi din Pont-Aven ar trebui să fie deja acolo.

– În Pont-Aven? Pierre-Louis Pennec?

– Ce vreți să spuneți, *monsieur le commissaire*?

– Ce alte informații mai aveți?

– Doar ce v-am spus.

– Și e sigur vorba despre o crimă?

– Se pare că da.

– De ce?

Dupin începuse să se enerveze din cauza acestei întrebări, încă înainte ca ea să-i fi ieșit pe gură.

– Nu pot să vă relatez decât ceea ce bucătarul hotelului i-a spus la telefon polițistului de serviciu, iar el, la rândul lui...

Respectiv, prefectul trebuie să plece urgent la Brest, vă roagă să primiți, în numele său, delegația și pe primul său președinte, *docteur De La Croix*. Trégunc se află, în fond, în jurisdicția noastră.

– Ce?

Dupin habar n-avea ce-i tot îndruga Labat.

– Staten Stoud este orașul înfrățit cu Concarneau, se află în apropiere de Montreal. Prefectul are niște rude îndepărtate acolo, care...

– Este 7:45, Labat. Îmi iau micul dejun.

– Prefectul acordă mare importanță evenimentului. A sunat în mod special. Și m-a rugat să vă informez imediat.

– Zău? Să mă informați?

Dupin a închis telefonul. Nu avea chef să se gândească la povestea asta nici măcar o clipă. Din fericire, era prea obosit ca să ajungă să se enerveze cu-adevărat. Dupin nu-l suporta pe Guenneugues. Și, pe deasupra, nu ajunsese nici până în prezent să se lămurească în ce fel se pronunța corect numele ăsta, ceea ce, e drept, i se întâmpla destul de des și în alte cazuri, când era vorba despre nume bretonne. Și, cum munca lui îl obliga să ia contact cu multă lume, se trezea, din această pricină, nu de puține ori, în situații jenante.

Dupin s-a întors la ziarul deschis înaintea lui. *Ouest France* și *Télégramme*, acestea erau cele mai importante publicații locale, care acopereau, câteodată pe un ton cu neașteptate inflexiuni tandru-mândre, evenimentele curente din Bretania; după prima pagină, în care erau tratate în grabă cele mai recente știri internaționale și naționale, urmau alte treizeci, dedicate știrilor regionale și locale, de cele mai multe ori chiar foarte locale. Comisarul Dupin ținea foarte mult la ambele ziare. După „transferul” său, se apucase, la început mai curând într-o doară, dar apoi cu o curiozitate crescândă, să studieze sufletul breton. Pe lângă contactele inerente cu oamenii, tocmai aceste

Respect pînă la urmă, mici și aparent insignifiante povești fuseseră sursa din care aflate și înțelese atît de multe. Povestiri despre viața trăită la „capătul lumii“, la „finis terra“ cum denu-meau romanii – invadatorii! – partea excentrică a peninsulei sălbatice, care se avîntă departe, în Atlanticul dezlănțuit, și al cărei nume s-a păstrat pînă azi: Finistère. Pentru cei care trăiau aici – celții! –, sigur că tărîmul lor nu se numea „capătul lumii“, ci exact invers: „Penn ar Bed“ – „capul lumii“ sau, luat *mot à mot*, evident, „începutul a toate“.

Telefonul a sunat din nou. Iarăși Labat. Dupin simțea cum, în ciuda oboselii, începea să fie tot mai irascibil.

– În seara asta nu o să pot să-l înlocuiesc pe prefect. Sunt ocupat, am obligații de serviciu. Spuneți-i asta lui Geungeug... Spuneți-i asta prefectului.

– O crimă. S-a comis o crimă.

Vocea lui Labat era subțire, fără vreo urmă de intonație.

– Ce?

– În Pont-Aven, *monsieur le commissaire*. Pierre-Louis Pennec, proprietarul hotelului *Central*, a fost găsit mort, cu puține minute în urmă, în restaurant. A fost anunțată poliția din Pont-Aven.

– Vă arde de glume, Labat?

– Cei doi colegi din Pont-Aven ar trebui să fie deja acolo.

– În Pont-Aven? Pierre-Louis Pennec?

– Ce vreți să spuneți, *monsieur le commissaire*?

– Ce alte informații mai aveți?

– Doar ce v-am spus.

– Și e sigur vorba despre o crimă?

– Se pare că da.

– De ce?

Dupin începuse să se enerveze din cauza acestei întrebări, încă înainte ca ea să-i fi ieșit pe gură.

– Nu pot să vă relatez decât ceea ce bucătarul hotelului i-a spus la telefon polițistului de serviciu, iar el, la rîndul lui...